

“Šajā kopienā galvenais ir darboties kopā.”

Dana Kalpiņa-Geida,
jauniešu deju
kolektīva vadītāja

6. lpp.

AUGUSTS 2022 | #08 (1143) | WWW.LNS.LV

Palielināts surdotulka pakalpojuma apjoms

5. jūlijā pieņemti vairāki grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 20. aprīļa noteikumos Nr. 250 “Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nездzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftelotekniku un surdotekniku”.

SURDOTULKA PAKALPOJUMA APJOMS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS APGUVĒI BŪS DIVREIZ LIELĀKS

Turpmāk surdotulka pakalpojuma apjoms profesionālās izglītības programmas apguvei palielināts līdz 960 stundām gadā. Iepriekš bija 480 akadēmiskās stundas (360 astronomiskās).

Grozījumi nedzirdīgiem cilvēkiem dos iespēju iegūt labāku izglītību un iesaistīties darba tirgū.

Pēdējo gadu laikā maksimālo pakalpojuma apjomu – 480 stundas – izmantojuši tikai daži nedzirdīgie. Kā skaidro LNS prezidents Edgars Vorslovs, tas ir tāpēc, ka nedzirdīgie uztraucas par to, ka līdz mācību gada beigām stundu skaits var nepietikt, un “taupa” piešķirto pakalpojuma stundu skaitu, līdz ar to visu pakalpojuma apjomu neizlieto.

Iepriekšējos gados vidējais izmantotais pakalpojuma apjoms uz vienu nedzirdīgo pat nerasniedza pusi no pakalpojumam pieejamā stundu skaita. Piemēram, 2017. gadā uz 36 personām vidēji tika izmantotas 98,92 stundas, 2018. gadā uz 40 personām – vidēji 115,69 stundas, 2019. gadā uz 31 personu – vidēji 122,29 stundas, 2020. gadā uz 29 personām – vidēji 102,85 stundas un 2021. gadā uz 25 personām – vidēji 91,72 stundas.

Tāpēc tika palielināts maksimāli pieejamais stundu skaits, lai nedzirdīgajiem, kuri iegūst profesionālo izglītību, nav jāsaucas par tulka pakalpojuma apjoma nepietiekamību visam mācību gadam.

IZMAIŅAS GADĪJUMOS, JA PERSONA PATI VĒLAS IEGĀDĀTIES TEHNISKO PALĪGLĪDZEKLI

Vēl grozījumi nosaka termiņu paaugstinātas funkcionalitātes tehniskā palīgīdzekļa iegādei, piemēram, persona, kura pati vēlas iegādāties tehnisko palīgīdzekli – dzirdes aparātu, to varēs izdarīt un nepieciešamos dokumentus iesniegt trīs mēnešu laikā no brīža, kad saņemts Latvijas Nездzirdīgo savienības (LNS) lēmums par atļauju iegādāties tehnisko palīgīdzekli par valsts budžeta līdzekļiem.

Gadījumos, ja persona neiesniedz dokumentus, tai tiks sūtīts atkārtots uzaicinājums iesniegt dokumentus divu nedēļu laikā, saņemt tehnisko palīgīdzekli vai tehniskā palīgīdzekļa pakalpojumu. Ja persona atkārtoti neiesniedz pieprasītos dokumentus vai neierodas saņemt pakalpojumu, tā tiks izņemta no tehnisko palīgīdzekļu pakalpojuma saņēmēju rindas.

VIENKĀRŠOTA PIETEIKŠANĀS UZ TEHNISKAJIEM PALĪGLĪDZEKĻIEM

Grozījumi uzlabo arī pakalpojumu pieejamību personām ar dzirdes traucējumiem, kurām nav piešķirta invaliditāte, bet kuru funkcionālos traucējumus LNS reģistrējusi iepriekš. Piemēram, ja persona, saņemot dzirdes aparātu, vēlas saņemt arī savienotājvienību TV vai modinātājpulkstēni, tad turpmāk LNS savā datu bāzē pati pārbaudīs, vai personai jau ir konstatēti dzirdes traucējumi atbilstoši MK noteikumos noteiktajiem kritērijiem. Ja persona ir LNS datu bāzē, tad ārstniecības personas atzinums par citu tehnisko palīgīdzekļu nepieciešamību nav vajadzīgs. ●

KOPSOLĪ LASIET

2.–3. OFICIĀLĀS VĒSTIS

- Svarīgākais Latvijas Nездzirdīgo savienībā

4.– 5. NEDZIRDĪGO BĒRNU UN JAUNIEŠU AKTIVITĀTES

- Bērnu nometne Šveicē
- Nedzirdīgi neredzīgo nometne Beļģijā
- Jauniešu nometne Klaipeņā

5. IZGLĪTĪBA

- Ceļā uz panākumiem – intervija ar Rūdolfu Kesenfeldu

6. NUMURA INTERVIJA

- Deju kolektīvs – otra ģimene. Intervija ar Danu Kalpiņu-Geidu

7.–9. NEDZIRDĪGO KULTŪRA

- Izrāde “Drakula” – spilgts nedzirdīgo kultūras notikums

10. VĒSTURE

- Mūsu teātra dīvai Eleonorai – 90!
- Ēvaldu Grabežu pieminot

11. NEDZIRDĪGO NEDĒĻAS 2022 PROGRAMMA

12. DAŽĀDI

- Atvadoties no LNS Goda biedra Gunta Dāvida
- Jubilāri
- Līdzjūtības
- LNS biedrību pasākumu plāns

NĀKAMĀJĀ NUMURĀ

INTERVIJA AR
ZĪMJU VALODAS EKSPERTI
NO ZVIEDRIJAS
MATILDU BERGMANI
BERGKRANCU

Aktualitātes

Latvijas Nedzirdīgo savienībā

SIA "LNS REHABILITĀCIJAS CENTRS" VALDES LOCEKLE ATSTĀJ AMATU

Balstoties uz SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" valdes locekles Lilitas Janševskas lūgumu atbrīvot viņu no valdes locekļa amata pienākumiem, LNS valde 29. jūlijā nolēma atsaukt viņu no valdes locekļa pienākumu pildīšanas ar 2022. gada 8. augustu.

Par īpašiem sasniegumiem un ieguldījumu nedzirdīgo kopienas cilvēktiesību īstenošanā, nedzirdīgo zīmju valodas attīstībā un LNS finanšu materiālās kapacitātes veicināšanā valde nolēma apbalvot Lilitu Janševsku ar Atzinības rakstu un piešķirt naudas balvu. LNS sistēmā viņa nostrādājusi 45 gadus.

GROZĪTI SIA "LNS REHABILITĀCIJAS CENTRS" UN SIA "LNS SURDOTEHNISKĀS PALĪDZĪBAS CENTRS" STATŪTI

SIA "LNS Rehabilitācijas centrs" un SIA "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" (sabiedrība) valdei ir mainījis skaitliskais sastāvs, kas neatbilst to statūtos noteiktajam skaitam, tāpēc 29. jūlijā LNS valde nolēma abu SIA statūtos veikt grozījumus. Tie nosaka, ka sabiedrības valde sastāv no viena valdes locekļa, kurš tiesīgs pārstāvēt sabiedrību atsevišķi.

Vēl valde pārskatīja abu SIA valdes locekļu noteikto atlīdzības apjomu, ievērojot Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogā noteikto. 2022. gada 1. jūlijā stājās spēkā grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā. Mēnešalga tiek noteikta, bāzes mēnešalgas apmēram piemērojot attiecīgu koeficientu.

Ar 2022. gada 1. septembri abu SIA valdes locekļiem mēnešalga tiks nosacīta atbilstoši Ministru kabineta noteikumu "Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība" noteiktajai Administratīvās vadības 1.1. apakšsaimes I līmeņa 13. mēnešalgu grupai. Valdes locekļa mēnešalgu var pārskatīt, ņemot vērā kapitālsabiedrības darba rezultātus iepriekšējā gadā un sabiedrības finanšiālo stāvokli.

APSTIPRINĀTA LATVIEŠU ZĪMJU VALODAS TULKU ATESTĀCIJAS KOMISIJA

29. jūlijā valde nolēma apstiprināt latviešu zīmju valodas tulkus atestācijas komisiju šādā sastāvā: Ivars Kalniņš (komisijas priekšsēdētājs), Ilona Liniņa, Sarmīte Biščuha, Agita Intsone un Lelde Barone.

Atbilstoši 2022. gada 6. maijā apstiprinātajam nolikumam "Par latviešu zīmju valodas tulkus atestāciju" jaunā atestācijas komisija uzsāks zīmju valodas tulkam par atestāciju. Tāpat, ievērojot nolikuma prasības, valde noteica maksu latviešu zīmju valodas tulka atestāciju. Dalības maksa 25 eiro apmērā noteikta, ja atestācija tiek veikta pirmo reizi. Ja atkārtoti – 35 eiro. Šāds dalības maksas apmērs būs līdz 2023. gada 31. decembrim.

IZSKATĪTI LNS SIA PĀRSKATI PAR 2022. GADA BUDŽETA IZPILDI 1. PUSGADĀ

10. augustā valde izskatīja un pieņēma zināšanai visu četru SIA ("LNS Nekustamie īpašumi", "LNS Rehabilitācijas centrs", "LNS Surdotehniskās palīdzības centrs" un "LNS Dane") iesniegtos pārskatus par 2022. gada budžeta izpildi 1. pusgadā.

Vēl valde apstiprināja SIA "LNS Nekustamie īpašumi" izmaiņas 2022. gada budžetā, kas tika iesniegtas saskaņošanai.

NEDZIRDĪGO NEDĒĻAS PASĀKUMI

10. augustā valde pieņēma zināšanai 2022. gada Nedzirdīgo nedēļas pasākumu programmu.

Nedzirdīgo nedēļa visā pasaulē tiek atzīmēta septembra pēdējā nedēļā. Šogad tā notiks no 19. līdz 25. septembrim, un šai nedēļai Pasaules Nedzirdīgo Federācija (WFD) izvēlējusies devīzi: "Building Inclusive Communities for All" ("Veidosim iekļaujošu sabiedrību visiem").

LNS valde nedzirdīgo nedēļas pasākumu programmā iekļāvusi arī aktivitātes 1. septembrī, kas ir noteikta kā latviešu zīmju valodas atzišanas diena.

BŪVDARBI TURPINĀS

LNS ir saņēmusi Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (CFLA) piekrišanu projekta "Energoeffektivitātes paaugstināšana LNS ēkai Elvīras ielā 19 k-2, Rīgā" realizācijas pagarināšanai. Tagad siltināšanas projektā paredzētie darbi ir jāpabeidz līdz 23. oktobrim, bet visa projekta izpildes dokumentācija jāiesniedz CFLA 2023. gada janvārī.

LNS ēkai ir nomainīts jumta segums un logi, tiek veikti logu apdares darbi. Turpinās ēkas ārsienu, pirmā stāva grīdu un cokola siltināšana.

Projekta kopējās izmaksas ir 537 247,37 eiro, no kuras ERAF finansējums ir 378 576,00 eiro, valsts budžeta finansējums ir 66 808,00 eiro, un LNS ieguldījums ir 91 863,37 eiro. ●

—Valda Lutiņa

Podkāsts par invaliditātes tēmu

Skandējumu sācis Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas "Sustento" podkāsts "SUSTENTO PAR un AP invaliditāti" – raidieraksts, kas veltīts invaliditātes tēmai, problēmām un risinājumiem. Projekts tiek finansēts AS "Latvijas valsts meži" Sociālās palīdzības programmas ietvaros, ko administrē "Fonds "Ziedot.lv"".

Otrā podkāsta tēma – "Attieksmes barjeras un dzirdes invaliditāte". "Sustento" valdes priekšsēdētāja Gunta Anča uz sarunu aicinājusi Latvijas Nedzirdīgo savienības viceprezidentu Ivaru Kalniņu ar surdotulci Brigitu Lazdu, lai pārrunātu, cik daudz atkarīgs no cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un pārējās sabiedrības, lai visi kļūtu par vienotu, saprotošu un atbalstošu cilvēku kopumu.

"Ja cilvēks ir iekšēji motivēts un vēlas atrast darbu, tad ir sevi jāpildveido, tam veltot daudz laika. Nedzirdīgo cilvēku karjera neveidojas ātri – tā atkarīga no paša pūlēm un sabiedrības attieksmes. Mana iekļaušanās nav viegla," raidierakstā atklāj Ivars Kalniņš. "Ja cilvēkam bieži saka: tu esi nedzirdīgs un tu daudz ko nevari, tad tas arī veido iekļaušanās barjeras. Lai pilnvērtīgi justos sabiedrībā, vispirms ir komunikācija. Noslēgtā vide ir tā, kurā nedzirdīgais

jūtas brīvi, jo var komunicēt savā zīmju valodā. Eiropā ir vispārīglītojošās skolas, kurās dzirdīgajiem māca zīmju valodu. Tas paplašina iekļaušanās iespējas. Rīgas Raiņa vidusskolā arī to var apgūt, un daudzi pēc tam izvēlas kļūt par surdotulkkiem. Man ir sapnis, ka Dziesmu svētkos viss lielais

kopkoris nodziedātu vienu dziesmu zīmju valodā, – šādu iespējamību jau pierādījis koris "Balsis" ar diriģentu Intu Teterovski."

Podkāstu "SUSTENTO PAR un AP invaliditāti" var klausīties "Spotify", "Sustento" mājaslapā www.sustento.lv un "Facebook". ●

Ukrainas nākotnei

27. jūlijā Latviešu biedrības namā notika Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas "Sustento" un Eiropas Invaliditātes foruma rīkotā starptautiskā konference "Ar šodienas pieredzi Ukrainas nākotnei". Tajā amatpersonas, valsts iestāžu pārstāvji, eksperti invaliditātes jautājumos no Latvijas un Eiropas uzsāka būtisku diskusiju – ko varam darīt jau tagad, lai nākotnē Ukraina kļūtu par modernu un iekļaujošu valsti, kurā ikvienam cilvēkam ir vienādas tiesības un iespējas.

Konferencē kā klausītājs piedalījās LNS viceprezidents Ivars Kalniņš. Viņš atzina: "Ikdienā mēs, LNS, koncentrējamies tikai uz bēgļiem ar dzirdes traucējumiem. Konferencē saņēmām plašu un noderīgu informāciju, jo masu medijos tik plaši neizklāsta par ukraiņu bēgļu ar īpašām vajadzībām problēmām un iespējamiem risinājumiem." ●

Liepājnieku pieredzes apmaiņa

9.–10. jūlijā Liepājas RB biedri devās pieredzes apmaiņas braucienā uz Liepājas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centru "Dvēseles veldzes dārzs", LNS Kuldīgas RB un LNS Rīgas RB Tukuma grupu. Brauciens notika Liepājas NVO projekta "Uzzini. Apskati. Izproti." ietvaros.

Ilze Jaunzeme pastāstīja: "Dvēseles veldzes dārzā" uzzinājām, kā Neredzīgo biedrība ir iekārtojusi savu rehabilitācijas centru.

Ar Kuldīgas RB biedriem tikāmies atpūtas komplektā "Poliši", kur Kuldīgas RB saviem biedriem organizēja sporta spēles. Mēs varējām dalīties jaunumos un pieredzē cits ar citu, kā arī vērot, kā tiek organizētas sporta spēles. Nākamajā dienā ciemojāmies pie LNS Rīgas RB Tukuma grupas biedriem. Apskatījām viņu telpas, kur notiek biedru sanāksšana, kur tiek organizēti lielāki pasākumi, kā arī dalījāmies pieredzē. Tālāk devāmies uz Jaunmoku pili, kur tajā dienā notika Dārza svētki.

Bija koncerts un dažādu mājražotāju tirdziņš. Izstaigājām pili un iepazīnāmies ar tās interesanto vēsturi.

Šajās divās dienās varējām iegūt jaunas zināšanas, diskutēt par aktuāliem jautājumiem un kopā izbaidīt atpūtu." ●

Rēzeknē turpinās "Vasals sportā!"

23. jūlijā Rēzeknes biedrības biedri sapulcējās, lai kopā aktīvi un veselīgi pavadītu laiku.

Tradicionālais veselīgu dzīvesveidu veicinošais pasākums "Vasals sportā!", ko organizēja interešu klubs "Juniors", pirmo reizi notika biedrības pagalmā. Rēzeknes biedrības priekšsēdētāja Mārīte Sarkane stāsta: "Piedalījās visas paaudzes – gan lieli, gan mazi, iesaistoties dažādās netradicionālās sporta spēlēs. Paspējām pasportot, pirms sākās lietus. Pēc tam bija apbalvošana. Cilvēkiem ļoti patika! Bija arī kopīga kafijas pauze – pusdienu galds, kurā jokojam un smējamies. Bija neaizmirstami tikšanās mirkļi!" ●

Vasaras nometnes nedzirdīgajiem

Bērnu nometne Šveicē

No 25. jūlija līdz 2. augustam Šveices pilsētā Cermatā notika Eiropas Nedzirdīgo jauniešu organizācijas (EUDY) rīkotā bērnu nometne, kurā Latviju pārstāvēja pieci cilvēki: Rīgas Ēbelmuižas pamatskolas audzēkņi Tīna Siliņa, Monta Ance Intsone, Henrijs Ozoliņš, Liepas pamatskolas audzēknis Edvards Nebijs un grupas vadītāja Emīlija Balode.

“Nometnes nosaukums bija “Zaļās rokas”. Tajā klausījāmies īsas lekcijas par klimata pārmaiņām, ekoloģiju, ilgtspējību un pārstrādi,” stāsta Emīlija Balode. “Programmā bija arī dažādas aktivitātes, radošās un praktiskās nodarbības, spēles, pārgājieni un pastaigas pa pilsētām. Priecājos, ka varēju būt grupas vadītāja bērniem. Tāpat jāuzsver Šveices pilsētu un dabas skaistums. Vēlētos tur aizbraukt vēl kādu reizi.”

Pieredzē dalījās arī nometnes dalībniece Tīna Siliņa (attēlā) un viņas mamma Arta Birzniece-Siliņa. Par nometni viņas uzzinājušas sociālajā tīklā “Instagram”, izlasot LNS Jauniešu centra informāciju.

Tīna Siliņa atklāja, ka braucienā uzzinājusi vairākas svarīgas lietas par ekoloģiju, piemēram, par atkritumu šķirošanu, proti, ka pakas un korķus nedrīkst izmest vienuviet un ka uz iepakojumiem attēlotais trijstūris norāda, cik reizes konkrētā prece pārstrādāta. “Vēl apspriedām, ka ieteicams pirkt kvalitatīvu apģērbu par lielāku cenu, jo lēts apģērbs pārsvarā sastāv no neveselīgiem materiāliem – gan mūsu ķermenim, gan dabai,” atzina Tīna. Tāpat dalībnieki apsprieda uzturu, secinot, ka ēst ātrās ēdināšanas restorānos nav veselīgi – daudz ieteicamāk ir gatavot ēdienu pašiem. “Bija pastaiga pa šaurām pilsētas ieliņām, staigājām pa kalniem, bijām mežā un peldvietā, kur peldējāmies un laivojām, aplūkojām arī mazās pilsētiņas, satikāmies ar bērniem no citām valstīm, iepazinām viņu kultūru un lietojām starptautiskās zīmes. Man viss ļoti patika!” pastāstīja Tīna.

Nometnē bērni drikstēja savus telefonus izmantot tikai 30 minūtes dienā. “Vasarā lielāko daļu laika bērni pavada pie dažādām ierīcēm – datora vai telefona. Viņi koncentrējas uz tehnoloģijām, neatstājot laiku

citām savām interesēm, nodarbēm un pienākumiem. Tāpēc bērniem bija jānodod savas ierīces. Tas darīts arī tāpēc, lai pavadītais laiks vairāk paliktu atmiņā,” pastāstīja Arta Birzniece-Siliņa.

Kopš četrus gadus vecuma Tīna piedalījusies arī dzirdīgo nometnēs, kur notikušas dažādas nodarbības, taču tur viņai bijis grūti tieši komunikācijas dēļ, bet nedzirdīgo nometnēs šajā ziņā ir vairāk iespēju.

Arta norāda, ka dalību nometnē viņa apmaksājusi pati. “Dalības maksa bija 150 eiro plus lidojuma biļetes turp un atpakaļ, kā arī citi izdevumi, piemēram, vecāku atļauja braucienam, apdrošināšanas polise, kabatas nauda. Kopā sanāca aptuveni 500 eiro,” viņa pastāstīja. “Liels paldies Jauniešu centram par sadarbību un ieguldīto darbu, paldies Emīlijai Balodei, kas uzņēmas atbildību par četriem bērniem.” ●

Nedzirdīgi neredzīgo nometne Beļģijā

No 17. līdz 26. jūnijam pirmo reizi Eiropā norisinājās Eiropas Nedzirdīgi neredzīgo savienības rīkotā nometne. Latviju tajā pārstāvēja LNS biedrs Edgars Vovers (attēlā no kreisās). Kopā ar viņu bija asistents un starptautisko zīmju tuļks, LNS Jauniešu centra vadītājs Artis Ozols.

“Šis bija neaizmirstams piedzīvojums, kurā daudz uzzināju par neredzīgo dzīvi,” pastāstīja Edgars Vovers. “Nometnē biju pirmo reizi un pirmo reizi dzīvē esmu izmantojis starptautiskās zīmes, ko ātri apguvu.” Viņš gan atzīst, ka braucienā svarīgs bijis pavadonis – bez viņa nevarētu orientēties lidostā. Nometnē tika organizētas spēles un dažādas aktivitātes, piemēram, dalībnieki viens ar otru sarunājās aizvērtām acīm. ●

Jauniešu nometne Klaipēdā

No 20. līdz 28. jūlijam Klaipēdā, Lietuvā, norisinājās Baltijas nedzirdīgo jauniešu nometne. Tajā piedalījās pārstāvji no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Polijas.

No katras valsts bija astoņi dalībnieki – šeši jaunieši (no viņiem viens dzirdīgais bērns no nedzirdīgo ģimenes), līderis un surdotulks. Kopā no četrām valstīm bija 32 dalībnieki. Dalība nometnē bija bez maksas.

“Parasti šī nometne notiek reizi

divos gados, taču šoreiz kopš pēdējās pagājuši četri gadi, jo 2020. gadā nometne nenotika Covid-19 ierobežojumu dēļ,” stāsta LNS Jauniešu centra vadītājs Artis Ozols. Nometnē tika organizēti dažādi semināri un nodarbības. “Agrāk piedalījies šajās nometnēs kā dalībnieks, bet šoreiz grupā biju līderis,” norāda Artis Ozols. “Pēc diviem gadiem, ja ļaus epidemioloģiskā situācija, Baltijas nedzirdīgo jauniešu nometne notiks Polijā.” ●

Teksts: Jūlija Bite, Inese Immure Foto: Rūdolfa Kesenfelda personiskais arhīvs

Ceļā uz panākumiem

LNS un mākslinieku kopas “Cerība” biedrs RŪDOLFS KESENFELDS šogad ieguvis bakalaura grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Metāla dizaina programmā un turpina studijas maģistrantūrā.

Kāpēc izvēlējies tieši šo programmu?

Studēju to arī iepriekš, kad mācījos Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolā. Turpinu attīstīt un pilnveidot savas prasmes.

Vai paralēli studijām tu arī strādā?

Strādāju par metāla apstrādātāju uzņēmumā “Daiļrade RC”. Pārsvarā apstrādāju valsts un militāros apbalvojumus, piemēram, ordeņus un medaļas. Veicam pasūtījumus, kas dažreiz ir simts, dažreiz tūkstotis priekšmetu. Strādāju nepilnu dienu, vienojoties ar vadību par darba grafiku.

Zinu, ka studējot neesi izmantojis tulka pakalpojumus.

Jā, visu studiju laiku akadēmijā iztiku bez tulka pakalpojumiem. Pārsvarā uztveru, ko saka pasniedzēji, saprotu jautājumus un uzdevumus. Tas man nesagādā grūtības. Ja kaut ko nesaoprotu, uzreiz pārjautāju. Tāpat, ja rodas kādas neskaidrības studiju priekšmetā, pats vērsos pie savas nodaļas metodiskes vai studiju daļas vadītājas, lai man visu izskaidro.

Tulka pakalpojumus izmantoju tikai ārpus akadēmijas, piemēram, grupas izstāžu apmeklējumā. Ar kursabiedriem un pasniedzējiem nav nekādu problēmu komunikācijā. Kursabiedri ir ļoti atsaucīgi – vienmēr palīdz, ja ir kādas neskaidrības.

Vai grupā esi vienīgais nedzirdīgais?

Jā. Kad iestājos akadēmijā, tad bija vēl viens nedzirdīgs puisis, kurš studēja funkcionālo dizainu, viņš jau absolvēja akadēmiju. Vēlāk pievienojās vēl viena nedzirdīga meitene, kura mācās modes dizainu.

Vai komunikācija bija bez problēmām no studiju sākuma?

Komunikācija uzlabojās pakāpeniski. Akadēmijā iestājos kopā ar vienu kur-

sabiedreni no iepriekšējās skolas, ar kuru ļoti labi saprotos. Tas atviegloja integrēšanos jaunā vidē, jo nebiju viens. Pamazām iepazīnos ar citiem kursabiedriem.

Ko plāno darīt pēc maģistrantūras beigšanas?

Pašlaik par to nedomāju. Esmu tikko iestājies tajā pašā augstskolā, turpinot aizsākto studiju procesu metāla dizainā, tāpēc viss vēl ir priekšā. Dzīvosim, redzēsim! ●

Deju kolektīvs – otra ģimene

“Rītausma” jauniešu deju kolektīva vadītāja, surdotulce DANA KALPIŅA-GEIDA, kura strādā LNS jau 20 gadus, pārsteidz un apbur ar savu enerģiju un dzīvesprieku. Ar viņu runājam par darba procesu, rezultātiem, gandarījumu un grūtībām.

Pēc “Drakulas” pirmizrādes tu tiki sveikta ar 20 gadu darba jubileju. Kādas ir sajūtas?

Pašai liels pārsteigums, ka jau apaļa darba jubileja! Dienu pirms pirmizrādes kolēģei jautāju, vai teikt vai neteikt par jubileju. Kolēģe uzskatīja, ka jāsaka.

Pēc izrādes bija jādzird pārmetums, ka es pirmā iznācu uz skatuves un saņēmu ziedus, it kā tā būtu tikai mana izrāde... Vēlos uzsvērt, ka tā bija izdomāts speciāli, jo režisore Zane Bondare tikko bija nodejojusi un vēl bija mošķa tērpā. Viņa nevēlējās tādā izskatā iznākt, saņemt ziedus un teikt runu, tāpēc vajadzēja pārgērbties. Izrāde ir kopdarbs ar Zani, un es iznācu pirmā tikai tāpēc, ka jau biju paspējusi pārgērbties kleitā.

Kāda ir tava galvenā atziņa par nostrādātajiem darba gadiem?

Viss balstās uz sadarbību. Šajā kopienā galvenais ir darboties kopā – vienalga, vai esi dzirdīgs, nedzirdīgs vai vājdzirdīgs, mēs nešķirojam cilvēkus. Daudzi dejojotāji pie mums atnākuši, kad viņiem bija 11–12 gadi, un tagad viņiem tūlīt jau būs 30. Deju kolektīvs ir kā otra ģimene.

Kāpēc savai profesionālajai darbībai izvēlēties tieši nedzirdīgo vidi?

Es neizvēlējos – tā vienkārši sakrita apstākļi. Piedalījos aerobikas festivāla žūrijas darbā, un man blakus sēdēja nedzirdīgo deju kolektīva vadītāja. Viņa uzaicināja mani kā solisti piedalīties savā diplomdarbā. Beidzot studijas, viņa izlēma braukt prom no Latvijas, bet nebija, kam uzticēt kolektīva vadību. Savukārt es biju mācījusies par deju skolotāju, un viņa atstāja man šo “mantojumu”.

Kā deju kolektīvā notiek iestudējuma process?

Ļoti, ļoti raibi! Katra mūsu izrāde ir savādāka. Mums ir mazie priekšnesumi, kur katrs ir pilnīgi “no citas operas”: dejojām gan tautas dejas, gan hip-hopu, gan melodeklamācijas, gan

bačatu, gan salsu... Cenšamies ņemt vērā, kas mūs katru interesē, un tad top izrāde. Piemēram, tagad mums ir “Drakula”, kurā ir dažādas dejas. Vēl mums bija tautas deju programma, lai ārzemēs parādītu mūsu kultūru. Ko vajag – to darām!

Vai programmu izdomājat kopā ar kolektīvu?

Šobrīd mēs ļoti sadarbojamies ar teātra grupas vadītāju – mums kopīgi rodas idejas. Tad pajautājam jauniešiem, ko viņi vēlas. Vienpersoniski nenotiek nekas, visu laiku ir sadarbība, citam citu papildinot. Strīdu mums, šķiet, īsti nekad nav bijis.

Vai esi apmierināta ar “Drakulas” rezultātu?

“Drakula” mani izsūca. Nezinu, cik kilogramus zaudēju, bet visas drēbes atkal derēja (*smejas*). Tas bija milzīgs darbs... sevišķi pēdējais mēnesis. Taču rezultāts ir vairāk nekā labs. Žūrija ieteica šo to pamainīt, un to mēs noteikti ņemsim vērā, tie gan tādi tehniski sīkumi. Bet šobrīd ir gandarījums, prieks un lepnums.

Tev ir divas galvenās nodarbes – esi deju kolektīva vadītāja un surdotulce. Kā izvēlēties kļūt par surdotulci?

Un atkal – neizvēlējos (*smejas*)! Pirms vairākiem gadiem piedalījos projektā, kur katru dienu bija jālieto zīmju valoda. Toreiz to vēl nezināju. Tā es iemanījos, un apkārtējie sāka teikt: “Tu tik labi proti zīmju valodu! Ej mācīties par tulci, tagad uzņemšana.” Uz to brīdi man jau bija divas augstākās izglītības, un pirmā doma bija no šīs idejas atteikties. Taču tad sāku aizdomāties – nevar zināt, cik ilgi es varēšu strādāt par deju skolotāju. Padomāju – prakse man jau ir, jādabū rokā arī “papīrs”. Dabūju. Tagad tas ir pamatdarbs.

Kādas grūtības gadās darbā ar nedzirdīgajiem?

Strādājot par tulci, sarežģītākais ir būt

tikai tulcei un necensties klientiem citādi palīdzēt. Cilvēki ir pieraduši, ka tulks ir arī sociālais darbinieks, arī psihologs... Un arī mēs – tulki – pie tā esam pieraduši. Taču situācijas ir ļoti dažādas un tas ne vienmēr ir pareizi. Visādi citādi ikdienu ir ļoti raiba un interesanta – katru dienu jākārto pilnīgi dažādas lietas. Man tas patīk.

Kā pavadī brīvo laiku?

Man ir divi bērni – pavadu laiku ar viņiem. Vēl man ļoti patīk makšķerēt. Labprāt dodos atpūsties pie ezera – makšķerēt, lasīt sēnes un ogas. Vēl, protams, man ļoti patīk ceļot. Rīt (red. piezīme – intervija notika 5. augustā) kopā ar dejojotājiem brauksim uz Rumāniju skatīties, kur dzīvoja īstais Drakula. Tas būs nedēļu ilgs ceļojums uz Drakulas dzimto vietu, uz viņa pili. Tas ir viens no veidiem, kā mēs kolektīvi saliedējamies – organizējam brīvā laika braucienus.

Kādi ir nākotnes plāni?

Mums ir divu jaunu izrāžu idejas. Tās pagaidām neatklāšu. Gāzīsim jaunus kalnus! ●

Spilgts nedzirdīgo kultūras notikums

Nedzirdīgo teātra izrādes "Drakula", ko jūnijā varēja noskatīties kultūras centrā "Rītausma", panākumi ir veiksmīgas sadarbības rezultāts. Lai uz skatuves uzburtu zīmju valodā runājošo vampīru pasauli, "Rītausmas" nedzirdīgo teātra kolektīvs apvienojās ar jauniešu deju kolektīvu un tautas deju kolektīvu un sadarbojās ar Rīgas mākslas un mediju tehnikuma (RMMT) pasniedzējiem un audzēkņiem. Koka un metālmākslas nodaļas audzēkņi sagatavoja izrādei dekorācijas un mēbeles, piemēram, Drakulas zārku un altāri. Foto un video nodaļas audzēkņi veidoja izrādes reklāmas materiālus un projekcijas izrādei.

KRĀŠŅIE TĒRPI

Iespaidīgā vampīru izrāde bija arī kā krāšņa tērpu parāde. Lai ietērtu izrādes "Drakula" četrdesmit dalībniekus (daudziem no viņiem bija vairāki tērpi), no "Rītausmas" tērpu noliktavas tika iznesti visi iespējamie kostīmi, kas savulaik izmantoti tādās nedzirdīgo teātra izrādēs kā "Moljērs", "Skopulis", "Figaro kāzas", "Smaragda pilsētas burvis". Šos tērpus un rekvizītus palīdzēja atjaunot LNS Dienas centra "Rītausma" rokdarbnieces. Arī RMMT Tekstilmākslas un apģērba dizaina nodaļas audzēknes pāršuva un pielaboja tērpus.

Īpaši daudz dažādu tērpu mugurā bija ārsta sievai, kuru tēloja Dace Vingre. "Kopsolī" vaicāja aktrisei, kā viņai izdevās izrādes laikā ātri nomainīt tērpus. Dace pasmaidīja un teica, ka tas ir noslēpums.

Par krāšņajiem izrādes tērpiem jāpateicas arī Ilzei Stūrei, kas savulaik strādāja Latvijas Nacionālās operas un baleta teātrī par šuvēju, kā arī kostīmu apdares māksliniecei Santai Straujai. Viņām bija iespēja norakstītajiem tērpiem atrast jaunu pielietojumu nedzirdīgo teātra izrādēm "Rītausmā".

TALANTĪGIE AKTIERI

Kas gan būtu izrāde bez aktieriem! Galveno lomu atveidotāji: grāfs Drakula seniors – Juris Veidemanis, grāfa sieva – Ilona Liniņa, Drakulas kalps – Raitis Rūrāns, jaunais grāfs Drakula – Sergejs Soklakovs, Drakulas mīļotā – Katrīna Poikāne, ārsts – Ainārs Osmanis, ārsta sieva – Dace Vingre, profesors – Raitis Ozols, profesora sieva – Agita Intsone.

Izrādes režisore Zane Bondare atzīst, ka Drakulas ideja rītausmiešiem bija radusies jau pirms tam, kad viņa stājās iepriekšējās režisores Dzintras Kukšas vietā.

"Kad pārņēmu izrādes režiju, izvēlējos šo ideju un veidoju to no sava skatījuma. Liela problēma bija Covid-19

radītie ierobežojumi, kas divus gadus kavēja izrādes iestudējuma uzsākšanu," stāsta Zane Bondare.

"Iestudēšanas procesam sākoties, bija jāizlemj, kuri aktieri piedalīsies. Vieglāk bija ar Drakulas lomu, jo jau no paša sākuma zināju, ka to spēlēs Sergejs. Ar citu lomu atveidotājiem bija grūtāk. Piemēram, sākotnēji ārsta loma bija paredzēta citam aktierim – jaunākam un ar citu tēla risinājumu. Vēlāk, kad nācās mainīt aktieri, piedāvāju šo lomu Aināram Osmanim, un viņš uzreiz piekrita. Viņam pilnībā šī loma piestāvēja. Arī citas galvenās lomas piedāvāju gan ilggadējiem aktieriem, gan tiem, kas agrāk nebija iesaistījušies teātrī. Biju ļoti pārsteigta, ka visi ar lielu prieku piekrita piedalīties. Vīriešu lomām gan bija grūtāk atrast aktierus. Pat, ja šķita, ka neviens nepiekritīs, viss sakārtojās tā, ka kāds bija gatavs iesaistīties. Liels pārsteigums man bija jaunie aktieri Raitis Ozols, Ainārs Osmanis un Raitis Rūrāns, kas pirmo reizi piedalījās kādā iestudējumā. Interesanti, ka dažiem aktieriem lūdzu iesaistīties nelielā lomā, bet galarezultātā viņi nospēlēja galvenās lomas un to paveica lieliski.

Liels pārsteigums (labā nozīmē, protams) man bija Katrīna Poikāne, kas ar savu dabiskumu atdzīvināja tēlu. Augstu vērtēju arī Sergeju Soklakovu grāfa Drakulas lomā. Tāpat vēlos izcelt Aināru Osmanu un Raiti Ozolu par lielisku tēlu interpretāciju."

KOMANDAS DARBS

"Esmu gandarīta par šo izrādi, lai arī ilgu laiku pēc pirmizrādes nespēju noticēt, ka tas patiešām ir noticis un ka tas ir arī mans veikums. Visas izrādes laikā biju vai nu uz skatuves, vai aizkulisēs, tāpēc bija grūti saprast, kā tā izskatījās no skatītāju puses. Tomēr dzirdot atsauksmes un komentārus, sapratu, ka ir izdevies," stāsta Zane.

"Lielākais atbalsts darba procesā bija komanda – gan dejotāji, gan aktieri, gan katrs, kas atbalstīja ar uzmundriņiem vārdiem vai stipru plecu. Paldies visiem, kas ticēja, ka iespējams izveidot labu izrādi, neraugoties uz Covid-19 pandēmiju un īso gatavošanās laiku līdz pirmizrādei. Liels paldies arī horeogrāfei Danai Kalpiņai-Geidai, ar kuru kopā mēs to visu paveicām."

Turpinājums 8. lpp.

IZRĀDE SKATĪTĀJU VĒRTĒJUMĀ

Katrai izrādei vissvarīgākais ir skatītāju vērtējums. “Kopsoli” uzrunāja vairākus nedzirdīgos skatītājus.

Skaidrīte Baure

Kādreiz aktīvi spēlēju “Rītausmas” teātrī, bet šoreiz biju skatītāja. Izrādi noskatījos ar baudu, ļoti patika. Tas bija kaut kas jauns. Bagātīgas un iespaidīgas dekorācijas. Prieks uz skatuves redzēt tik daudz nedzirdīgo aktieru. Agrāk “Rītausmas” teātra izrādēs bija vairāk dialogu, bet saprotu, ka nedzirdīgiem skatītājiem vajag kaut ko ļoti interesantu, spilgtu, pat šausmīgu – nu tādu kā šo izrādi par vampīriem. Varēja redzēt, ka “Drakula” noturēja skatītāju uzmanību līdz galam, neviens izrādes laikā negāja ārā, kā tas mēdz būt citu izrāžu laikā.

Priecājos uz skatuves redzēt talantīgo Juri Veidemani, kas spēlēja veco Drakulu. Novērtēju arī jaunā aktiera Sergeja Soklakova meistarību – pārliecinošas kustības, mīmika un plaša un izteiksmīga zīmju valoda. Uz skatuves aktieriem zīmju valoda ir jāizmanto pārspilētāk, lai skatītāji to skaidri saprastu arī zāles pēdējās rindās.

Santa Strauja

Atnācu noskatīties šo izrādi, lai to salīdzinātu ar Nacionālās operas un baleta teātrī iestudēto baleta izrādi “Drakula”, ko vēroju pagājušajā gadā. Protams, operas teātrī ir augsts profesionālais līmenis, tomēr arī mūsējie ir malači. Nedzirdīgo izrāde “Drakula” ir fantastiski iespaidīga. Man tā ļoti patika, biju saviļņota. Interesanti skatīties izrādi zīmju valodā! Patiesi spilgta, emocijām bagāta izrāde. Paldies!

Priecājos šajā izrādē redzēt krāšņos tērpus, kas izmantoti iepriekšējos “Rītausmas” uzvedumos. Pati reiz kādā no šīm greznajām kleitām spēlēju izrādē “Figaro kāzas”. Ne tikai spēlēju, bet arī kā kostīmu māksliniece palīdzēju šūt tērpus. Man prieks, ka šie tērpi ir saglabājušies!

Ilze Stūre

Sarkano tērpu dēļ atbraucu skatīties “Drakulu”, jo gribējās redzēt, kā šie man mīļie tērpi, ko nodevu “Rītausmai” pirms trim gadiem, tiek izmantoti. Biju ļoti patīkami pārsteigta, cik skaisti šie tērpi iekļāvās izrādē. Tiešām prasmīgi izmantoti.

Šie sarkanie tērpi no operas teātra, kas bija norakstīti, man savulaik glabājās mājas bēniņos. Tērpi bija darināti

no dažādiem audumiem – samta, zīda, šifona, dabiskās ādas un lina – izrādei “Četri vēji” Melngalvju namā. Apspriedos ar māsu, kas arī strādāja operā, vai varam šos tērpus atdot “Rītausmai”. Tā nu tie nonāca šeit.

Kopumā izrāde laba. Tieši tas, kas mums bija vajadzīgs pēc drūmā Covid-19 laika. Ļoti apjomīgs darbs. Bez priekšvara nolaišanas plūstoši nomainās viena aina pēc otras. Man ļoti patika izrādes sākuma daļa, kurā veiksmīgi sniegta informācija par Drakulas vēsturi. Īpaši patika tās epizodes, kurās viss bija tikai sarkanā krāsā.

Tāpat priecājos par Aināra Osmaņa aktierspēli daktera lomā. Viņam jāturpina spēlēt teātri. Savulaik pasākumā “Slavenību balle” Ainārs attēloja Šerlok Holmsu, kas viņam ļoti piestāvēja. Viņam ar savu raksturu izdodas iemiesoties jebkurā tēlā.

Lida Šilinska

Pateicoties pašvaldības atbalstam, šo brīnišķīgo pasākumu varējām apmeklēt arī mēs, Smiltenes biedrības 17 biedri. Izrāde bija izcila, tā ļoti atšķīrās no iepriekš redzētajām. Dekorācijas, projekcijas... viss bija iespaidīgi! Arī mani dzirdīgie radi, kas bija atbraukuši līdzī, bija sajūsmā. Īpaši atmiņā palika Sergeja Soklakova un Aināra Osmaņa tēlojums – abi bija ļoti piemēroti savai lomai.

Pēteris Čivlis

Man visvairāk patika sieviešu vampīru dejas sarkanajos tērpos. Sajūsmināja Daces Vingres un Aināra Osmaņa tēlojums. Viņiem lomas ļoti piestāvēja, it kā paši būtu dzīvojuši 18. gadsimtā. Tāpat ļoti patika Sergeja Soklakova atveidotais vampīrs. Izrādes veidotājiem ar gaismas efektiem un dekorācijām ir izdevies attēlot elli – sajutos patiešām

kā peklē.

Vērtīga bija papildinošā informācija uz ekrāna, tikai varēja būt 18. gadsimtam atbilstošs burtu fonts. Man šķita, ka izrāde tomēr bija nedaudz par garu.

Daiga Delle

Uz izrādi mēs, krietns bariņš, devāmies atbalstīt mūsējo Raiti Ozolu. Bijām jau pieraduši pie Raita aktiermeistarības tusiņos, kad smējāmies līdz asarām. Uz skatuves ieraudzījām daudz vairāk – tik noslīpēta bija Raita aktiermeistarība! Ja izrādē bija traģisks notikums, tad nācās pat smieties nevieta, jo bija tik izstrādātas profesionālas kustības. Otrs – bijām pozitīvā šokā par Osmaņa kunga lielo debiju. Emocijas!!! Tās īstās emocijas mūs pozitīvi šokēja. Cepuri nost, tas ir jāvar! Nefanoju par Drakulas veida mākslas darbiem, bet šoreiz ļoti, ļoti patika viss – sižets, aktieri, tērpi, kustības, dejas, fotomāksla izrādes laikā, gaismas, mūzika, režisori, tulki. Kulminācija, protams, mīlas prieku aina! Pēc izrādes vēl palika pārsteiguma garša, kā viņi to dabūja gatavu?! Malači! Lepojamies!

KO SAKA PAŠI AKTIERI?

Sergejs Soklakovs

Jaunā grāfa Drakulas, vampīra, loma bija ne tikai interesanta, bet arī grūta. Tas ir emocijām bagāts tēls – agresija, dusmas, sieviešu valdzināšana, kāre pēc cilvēku asinīm. Tās visas emocijas, ko izjutu, spēlējot vampīru, nespēju vārdos aprakstīt.

Šķiet, ka man veiksmīgi izdevās iemiesoties vampīra tēlā. Kad zemnieki nogalināja manu ģimeni un manu mīļoto, es patiešām jutos agresīvi noskaņots.

Divus gadus gatavojos šai lomai, bija jāiegulda daudz darba, lai no manis sanāktu īsts vampīrs. Bija grūti apvie-

not darbu un sporta treniņus ar teātra mēģinājumiem, bet galu galā tas izdevās. Drakulas lomai speciāli audzēju garus matus. Man iepriekš nekad nav bijuši tik gari mati. Pateicoties tiem, sanāca efektīvs tēls! Man bija interesanti sajūties kā vampīram. Atzīstu – būt Drakulam ir forši!

Ainārs Osmanis

Mana loma bija ārsts, un dalība izrādē man sagādāja gandarījumu, nebiju gaidījis, ka skatītāji slavēs manu aktier spēli. Pavasarī mani palūdza piedalīties izrādē, jo trūkstot aktieru. Teica, ka būšot maza loma. Piekritu, nezinot, kāda loma būs un cik daudz teksta. Mēģinājumā uzzināju, ka būšu ārsts. Tēla atveidošana man sanāca dabiski, pati no sevis. Ārsta lomai man palīdzēja sagatavoties arī režisore Zane un horeogrāfe Dana Kalpiņa-Geida.

Sākumā uz mēģinājumiem gāju negribīgi. Domāju, ak, atkal jātērē tam laiks! Nebija viegli, jo man ir darbs, savi plāni. Pat vienu lidmašīnas biļeti nācās izmest – nevarēju aizbraukt kārtējā ceļojumā, jo bija jāpiedalās svarīgā mēģinājumā. Man bija teikts, ka būs jāmēģina pāris reižu, bet faktiski tam vajadzēja vairāk laika, jo beigās sanāca, ka ārsts ir viens no galvenajiem tēliem. Atskatoties uz to visu, secinu, ka tas bija to vērts!

NOZĪMĪGS NOTIKUMS

Izrāde "Drakula" zīmju valodā ir nozīmīgs nedzirdīgo kultūras notikums. Izrāde, kurā ir daudz vizuālo efektu un interesanti skatuves risinājumi un kurā aktieri runā zīmju valodā, precīzi vēršas pie nedzirdīgo auditorijas. Nedzirdīgie skatītāji varēja izbaudīt izrādi pilnībā, jo nebija jāskatās ne uz subtitriem, ne uz tulku, ne jāizmanto kādas tehnoloģijas, lai saprastu izrādes saturu. ●

Izrādi "Drakula" Zanes Bondares režijā un Danas Kalpiņas-Geidas iestudētajās horeogrāfijās varēs noskatīties 24. septembrī pl. 14.00 kultūras centrā "Rītausma".

Izrāde tapusi Latvijas Nedzirdīgo savienības projekta "Skatuves priekškaru atverot dzīvei" ietvaros saskaņā ar LNS un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras līgumu Nr. VP2022/1-9. Projekts īstenots Izglītības un zinātnes ministrijas Jaunatnes politikas valsts programmas 2022.–2024. gadam valsts budžeta finansējuma ietvaros.

Jaunais grāfs Drakula - Sergejs Soklakovs

Ārsta lomā iejūtas Ainārs Osmanis. Viņa sievu tēlo Dace Vingre

Krāšņa tērpu parāde

Profesora lomā Raitis Ozols un Agita Intsone – profesora sieva

—Zigmārs Ungurs

Ēvaldu Grabežu pieminot

4. jūlijā mūžībā devies LNS Rīgas RB biedrs ĒVALDS GRABEŽS (23.08.1941.–04.07.2022.). Daudzi LNS biedri piedalījās viņa bērēs, arī LNS SIA “LNS Nekustamie īpašumi” bijušais vadītājs Varis Strazdiņš un tagadējais vadītājs Guntars Pāvels. Bēru ceremonija notika Rīgas krematorijā, un tās laikā uznāca lietusgāze. Vai zīme?

Nozīmīgākais ir tas, ka bēru ceremonijā piedalījās daudz cilvēku. Ļoti daudz cilvēku. Lūk, tas arī ir iemesls, kāpēc tapis šis paplašinātais nekrologs. Var jau tāt – kāpēc, jo Ēvalds nebija nedz Rīgas RB, nedz LNS Goda biedrs. Bet visu jau neizšķir tituli!

Visu izšķir cilvēki! Un pie Ēvalda Elvīras ielā 19, Rīgā nāca daudzi. Viņam patika aprunāties ar cilvēkiem, uzklausīt viņu viedokli. Uz klausīt! Lūk, atšķirība! Ļoti maz ir tādu, kuri spēj un prot uz klausīt. Ēvalds bija tāds. Vienmēr gatavs uz klausīt!

Ēvalds bija līderis tajā procesā, kad nedzirdīgie cīnījās par motocikla un autovadītāja apliecības iegūšanu nedzirdīgajiem. Tas notika tālajos septiņdesmitajos gados. Pats Ēvalds motocikla vadītāja apliecību saņēma 1971. gadā, bet autovadītāja apliecību – 1973. gadā.

Viņš sen jau bija pensionārs, bet turpināja strādāt un, viņa paša vārdiem runājot, neplānoja apstāties. Ēvalds strādāja SIA “LNS Nekustamie īpašumi”, viņam piederēja divas automašīnas un motocikls. Viņš tiešām neplānoja apstāties. Diemžēl likteņa nolikto laiku neapmānīsi.

Mēs skumstam par to, ka Elvīras ielā vairs nesastapsim tās “ikonu” Ēvaldu. Starp citu, bērībā viņš sapņoja kļūt par tālbraucēju šoferi. Bet – cilvēks domā, dievs dara...

Ēvaldam patika ceļot, visiecienītākā vieta bija igauņu Sāmsala. Ēvaldam patika zvejot ar tīklu un ķert vēžus.

Lauku māja, kurā Ēvalds piedzima, kā par brīnumu, ir saglabājusies, un Ēvalds turp katrā atvaļinājumā brauca atpūsties. Kā uz miera oāzi. Tagad viņa miera oāze ir mūžībā. ●

Teksts: Regīna Rizika Foto: Valda Kraukļa personiskais arhīvs

Mūsu teātra dīvai Eleonorai – 90!

Šogad LNS Goda biedrei ELEONORAI STEPANUKAI apritētu 90 gadi. Mums ir jāatceras savas izcilās personības un tās jāpiemin.

Eleonora Stepaņuka (meitas uzvārds – Brokāne) piedzima 1932. gada 16. septembrī Zilo ezeru zemē (tā mēdz saukt Latgali – red.) Kaunatā pie Rāznas ezera. Vecāki bija turīgi saimnieki ar savu zemi un saimniecību. Ģimenē bija pieci bērni: trīs meitas un divi dēli, no kuriem Eleonora – pastarīte (tā dēvē jaunāko bērnu ģimenē – red.). Ģimenē viņu mīļi sauca par Noriņu.

Nora četru gadu vecumā saslima ar bērnu trieku un zaudēja dzirdi. No 1939. gada viņa sāka mācīties Laizānu Valsts kurlmēmo skolā, kas atradās skaistā vietā Lūznavas muižā, – tagad tas ir populārs tūrisma objekts. Bet 1944. gadā kara dēļ bija jāpārtrauc mācības.

Ģimene baidījās no krievu represijām, tāpēc bija spiesta pamest saimniecību un bēgt uz Kurzemi. Tur ģimene izšķīrās, emigrācijā devās vecākā māsa

ar savu ģimeni un abi brāļi. Palika vecāki un abas jaunākās māsas. Tolaik Eleonorai bija 12 gadi.

Skolas gaitas Eleonora atsāka 1945. gadā Rīgas Nedzirdīgo bērnu skolā, ko 1951. gadā pabeidza kā teicamniece. Viņa turpināja izglīties Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolā – mācījās piecus gadus kopā ar dzirdīgajiem. Vēl būdama skolniece, 1950. gadā iestājās LNS. Viņa aktīvi iesaistījās pašdarbībā – bija gan dejotāja, gan aktrise un dziesmu deklamētāja. Visilgāk – līdz mūža galam – darbojās drāmas ansamblī. Tieši teātrī Eleonora satika savu dzīvesdraugu Anatoliju Stepaņuku no Daugavpils. 1961. gadā tika svinētas kāzas. Ģimenē piedzima divi dēli – Juris un Andris.

Eleonora bija spilgta nedzirdīgo teātra personība, izcila aktrise, kura vienmēr spēlēja galvenās lomas. Viņa arī vadīja koncertus un citus lielus pasākumus

mūsmājās (kultūras centrā “Rītausma”) un viesizrādēs. Vienmēr atceros Eleonoru uz skatuves Latgales tautastērpos, kurus pati sev uzšuva. Nora apbrīnojami prata valkāt tautastērpus – cēli, ar lepnumu –, tādu es viņu atceros.

Eleonora bija gara auguma, slaida, nopietna, kārtīga, inteligenta. Viņa bija ļoti skaista tad, kad smaidīja. Viņa

mīlēja mākslas pasauli un dabas skaistumu.

Visspilgtāk man atmiņā palikusi Zanes loma Raiņa lugā "Pūt, vējiņi". Šo lugu izrādīja desmit gadus! Spilgta bija arī Spīdolas loma lugā "Uguns un nakts", Kiki loma komēdijā "Panes Duļskas morāle" un citas. Vēl atceros Spīdolas teikto: "Lāčplēsi, nāc pie manis, tu spēks, es – daile, mēs saderam kopā."

Grandiozs bija uzvedums "Dzintar-zeme Latvija", kur Eleonora bija teicēja. Maskavā pēc šī uzveduma skatītāji, stā-

vot kājās, ilgi aplaudēja.

Uz mēģinājumiem nāca visa Stepaņuku ģimene. Nora un Anatolijs spēlēja lugās, bet dēls Andris darbojās par tulku un diktoru. Anatolijs bija arī labs iluzionists.

Eleonora desmit gadus strādāja dažādos uzņēmumos, bet no 1967. gada sāka darboties biedrības sistēmā – bija Rīgas nodaļas priekšsēdētāja, vēlāk "Rītausmā" kultūras darba metodiķe. Veica arī sabiedrisko darbu, piemēram, vadīja Latvijas Tautas frontes nedzir-

dīgo apvienības Rīgas nodaļu, bija Centrālās valdes prezidija locekle.

Eleonora aizgāja no dzīves pāragri – 57 gadu vecumā slimības dēļ. Tas bija ļoti negaidīti un liels šoks visiem, īpaši ģimenei. 1990. gadā pēc nāves viņai tika piešķirts LNS Goda biedra nosaukums.

Eleonoras māsa Marija Brokāne ir uzrakstījusi grāmatu par Eleonoras Stepaņukas dzīvi "Dzīve klusumā". Šo grāmatu varēs iegādāties Nedzirdīgo nedēļas pasākumos septembrī. Izmantojiet iespēju! ●

Nedzirdīgo nedēļas 2022 programma

1. SEPTEMBRIS

Pl. 15–17 SIA "LNS Rehabilitācijas centrs", 2. stāvā

Videovārdnīcu "Politika" un "Zīmju valodas pamati dažādu profesiju pārstāvjiem" prezentācija

19. SEPTEMBRIS

Pl. 11 k/c "Rītausma"

Preses konference par LNS projektu "Demokrātijas kultūras laboratorija"

Pl. 18 k/c "Rītausma"

- Marijas Brokānes grāmatas "Dzīve klusumā" atvēršanas svētki (grāmata veltīta LNS Goda biedrei E. Stepaņukai)
- Izstādes atklāšana (veltīta LNS Goda biedrei E. Stepaņukai)
- LNS Rīgas RB mākslinieku kopas "Cerība" izstādes atklāšana

20. SEPTEMBRIS

Pl. 14 Latvijas Nacionālajā bibliotēkā

Ekskursija ar digitālo gidu zīmju valodā

Pl. 19–20 tiešsaistē LNS "Facebook" platformā

Saruna ar LNS prezidentu Edgaru

Vorslovu un viceprezidentiem Ivaru Kalniņu un Brigitu Lazdu

21. SEPTEMBRIS

Pl. 11 Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā Sporta diena sadarbībā ar biedrību "Sporto Latvija"

Pl. 15–18 k/c "Rītausma"

Paneldiskusija "Nedzirdīgo cilvēku aktīva un efektīva iesaiste Rīgas apkaimju pasākumos. Prakse. Problēmas. Risinājumi."

Pl. 18–20 k/c "Rītausma"

"Iekļaujamies Rīgas apkaimēs ar zīmju valodu!". Apaļais galds. Viktorīna

22. SEPTEMBRIS

Visos LNS informatīvajos kanālos

Podkāsts "Ukraiņu bēgļu dzīve Latvijā" k/c "Rītausma"

Teātra nodarbība un izrādes "Drakula" noskatīšanās skolēniem (ieeja ar ielūgumiem)

23. SEPTEMBRIS

Pl. 13 k/c "Rītausma"

Intervences pasākums. Pilsoniskās sabiedrības dažādība

Pl. 18.30–19.30 tiešsaistē LNS

"Facebook" platformā

Izglītojoša lekcija "Kāpēc mana valoda ir nozagta?" Lektore Matilda Bergmane Bergkranca (Zviedrija)

24. SEPTEMBRIS

Pl. 10–13.30

Tautas labdarības pasākums "Sporto Latvija – ejam visi!"

Pl. 14 k/c "Rītausma"

Nedzirdīgo dienas svētku pasākuma atklāšana – LNS prezidenta Edgara Vorslova uzruna. Izrāde "Drakula"

Pl. 17.30

Atpūtas vakars. Viktorīna

25. SEPTEMBRIS

Visas dienas garumā

"Diena ar zīmju valodas tulkojumiem un subtitriem". Visa LTV1 un LTV7 programma tiek nodrošināta ar tulkojumu zīmju valodā vai subtitriem

Pl. 18 tiešsaistē LNS JC "Facebook"

platformā

Sarunu vakars "Jauniešu vasaras aktivitātes ārpus Latvijas"

Reģionālajās biedrībās

RĒZEKNES RB

20.09. pl. 12 Viktorīna "Viss par LNS"

22.09. pl. 12 Izstāžu nama "Brīvvalsts dārgumu nams" apmeklējums

29.09. pl. 13 Mutvārdu žurnāls "Gribam visu zināt!"

VENTSPILS RB

14.09. pl. 10 Nedzirdīgo diena. LNS Ventspils RB dzimšanas diena. Atmiņu stāsti pie tējas tases

20.09. pl. 13 Ekskursija uz Latvijas Neredzīgo biedrības Ventspils teritoriālo organizāciju

VALMIERAS RB

20.09. pl. 14 Informatīvs pasākums par nedzirdīgo dzīvi

21.09. pl. 14 Ekskursija uz grupu māju Valmierā

22.09. pl. 14 "Mūsu svētki – Nedzirdīgo diena" – boccia spēles un citas atrakcijas

DAUGAVPILS RB

19.09. pl. 14 Tikšanās ar Daugavpils Logopēdiskās internātpamatskolas – attīstības centra audzēkņiem

20.09. pl. 13 Nedzirdīgo diena pie tējas galda un viktorīna

21.09. pl. 13 LNS Goda biedru kapu sakopšana Daugavpilī

SMILTENES RB

22.09. pl. 12.00 Boulinga turnīrs "Smiltenes čempionāts boulingā 2022"

LIEPĀJAS RB

20.09. pl. 13.30 Nedzirdīgo diena ar dažādām prāta un atjautības spēlēm

KULDĪGAS RB

19.09. Pasaules Nedzirdīgo dienai veltīts pārgājiens

Sveicam septem- bra jubilārus!

*Un mūžam jaunam būt,
Un laika plūsmu izturēt,
Kad mānu spožums zūd.
/O. Vācietis/*

LIEPĀJAS BIEDRĪBĀ

17.09. VISVARIS JĒKULIS

DAUGAVPILS BIEDRĪBĀ

17.09. ANITA SLAVINSKA

28.09. AMĀLIJA KEIRĀNE

KULDĪGAS BIEDRĪBĀ

24.09. VILMA GREGORE

VALMIERAS BIEDRĪBĀ

28.09. EDĪTE JIRGENA

RĪGAS BIEDRĪBĀ

07.09. EDMUNDS ANSONS

07.09. PĒTERIS FAUSTS

11.09. EDMUNDS NIKOLAJEVS

11.09. DAIGA VĪGANTE

11.09. IVO MOSTOVŠ

11.09. KRISTIĀNA PAUNIŅA

13.09. ROZE FAUSTE

14.09. OLGA KASKOVSKA

16.09. PĒTERIS LOGINS

16.09. JĀNIS MĪLGRĀVIS

19.09. AGITA INTSONE

21.09. LIENA ČEREPKO

24.09. RALFS ANCĀNS

29.09. ANDREJS BRŪVERS

Mūžībā aizgājis LNS Goda biedrs Guntis Dāvids

14. jūlijā pa mūžības ceļu aizgājis LNS Goda biedrs un LNS Kuldīgas reģionālās biedrības Goda biedrs ventspīlnieks Guntis Dāvids. Viņš visā dzīves laikā ar savu aktivitāti, darbu un atbildīgo attieksmi pret visu, ko darīja, izpelnījies dziļu nedzirdīgo kopienas cieņu.

Guntis Dāvids bija LNS Ventspils reģionālās biedrības priekšsēdētājs (1977.–1983.) un LNS Kuldīgas reģionālās biedrības priekšsēdētājs (2015.–2017.). Viņš bijis LNS domes loceklis. Gunta Dāvida veikums vairākkārt augstu novērtēts, uzticot viņam pārstāvēt Ventspils un Kuldīgas biedrību LNS kongresos, kā arī viņš apbalvots ar LNS Goda biedra titulu (2013.).

Guntis bija ilggadējs LNS Ventspils reģionālās biedrības tautisko deju grupas dejotājs. Viņa kā brīvprātīgā veikums bija vērojams dažādās izpausmēs gan biedrības un citos pasākumos, gan amatiermākslas festivālos. Tāpat viņš aktīvi piedalījās biedrības organizatoriskajā darbā.

Guntis bija patiesi inteligēnts, dziļi cilvēcisks, sirsnīgs un nosvērts cilvēks. Viņš atstājis mums savu garīgo piensumu kopīgajā LNS vēstures grāmatā. Paldies viņam!

Latvijas Nedzirdīgo savienības valde izsaka visdziļāko līdzjūtību Gunta Dāvida tuviniekiem un draugiem. ●

Līdzjūtības

*Mūža vilciens pa gadskārtu sliedēm
Norimis traukties un palicis kluss,
Smilšu kalnā zem dzīvības priedēm
Nu darbi, rūpes un vasaras dus.
/V. Rūja/*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
BORIŠS MARCINKEVIČS
(31.07.1961.–26.05.2022.)

Izsakām dziļu līdzjūtību viņa tuviniekiem un draugiem.

LNS Daugavpils reģionālā biedrība
+

Mūžībā aizgājis LNS un
Kuldīgas RB Goda biedrs
GUNTIS DĀVIDS

(10.03.1954.–14.07.2022.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Tatjanai, vīru zaudējot.

Mūžībā devies mūsu biedrs
EDGARS HILDEBRANTS

(31.10.1971.–16.08.2022.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Armandam un Amandai,
tēti aizsaulē aizvadot.

LNS Kuldīgas reģionālā biedrība
+

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
VELTA CAĻĪGINA

(07.04.1940.–23.06.2022.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
tuviniekiem.

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
ĒVALDS GRABEŽS

(23.08.1941.–04.07.2022.)

Visdziļākā līdzjūtība tuviniekiem un
draugiem.

LNS Rīgas reģionālā biedrība

LNS biedrību pasākumu plāns

DAUGAVPILS RB

27.09. pl. 13.00 IK "Nezinīši"

RĒZEKNES RB

03.09. pl. 12 Reģionālās diskusijas (LNS projekts "Demokrātijas kultūras laboratorija")

10.09. pl. 13 Tematiskais pasākums "Nedzirdīgo diena Rēzeknē"

KULDĪGAS RB

08.09. Sēņu konkurss 2022

LIEPĀJAS RB

16.09. pl. 14 Lekcija "Kibernozieģumi mūsdienās" ar pieaicinātu lektoru

30.09. pl. 16 Lekcija "Traumas ikdienā un to novēršana"

VENTSPILS RB

01.09. pl. 10.30 Zīmību diena. Zīmju valodas diena. Pārrunas par mūžizglītību un pašizglītošanos

SMILTENES RB

03.09. Sporta dienas pasākums "Vesels sportā"

KOP
SOLI Izdevums "Kopsoli"
ISSN 1407 - 0170

Adrese: Elvīras iela 19, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lms.lv
Tālrunis: 26278525

Redaktore: Inese Immure
Iespiests: SIA "IBC PRINT BALTIC"

Sagatavots par Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem.

Materiālu pārpublicēšana atļauta,
tikai saskaņojot to ar izdevuma
redakciju.

Nākamais izdevums 28. septembrī